

10. február 2012

Ako merať šetrenie vo verejných financiách

Pripravili: Ján Tóth, Erik Bugyi

Podľa „Open budget initiative 2010“ sa Slovensko umiestnilo horšie ako susedné Česko a Poľsko v poskytovaní uspokojivých informácií ohľadne verejných financií. Odporúča sa, aby bolo lepšie vysvetlené, aké sú vzťahy medzi príjmami a výdavkami a makroekonomickými cieľmi rôznych vlád. Preto sa IFP aj formou komentárov pokúsi čo najjednoduchšie priblížiť niektoré základné aspekty verejných financií. V tomto komentári sa sústredíme na základnú otázku, v ktorých rokoch vláda dokázala šetriť verejné financie, čiže na otázku merania tzv. konsolidačného úsilia.

Cielom tohto komentára je čo najférovejšie odmerať reálnu snahu vlády šetriť alebo míňať. Na deficit verejných financií vplyva veľa faktorov a niektoré z nich nie sú pod kontrolou tvorcov hospodárskej politiky. Preto Európska komisia¹, ale aj IFP sleduje tzv. konsolidačné úsilie, čo je lepším meradlom reálnej politiky vlády ako samotný deficit. Údajové obmedzenia nám poskytujú informáciu od roku 1995 až po súčasnosť.

Základný spôsob merania hospodárenia vlády je prostredníctvom oficiálne vykázaného **salda verejnej správy** v medzinárodne porovnateľnej metodike, akou je ESA95. Pre účely porovnania jeho vývoja v čase je vhodné zamerať sa na pomerové ukazovatele, akým je podiel salda verejnej správy na hrubom domácom produkte. Takýto spôsob merania hospodárenia vlády však nemusí byť dostatočne objektívny, keďže saldo verejnej správy je ovplyvnené niektorými faktormi, ktoré vláda v danom období nedokáže plne ovplyvniť. Príkladom je napríklad šťastie vlády, ktorá žije v prostredí „dobrých časov“, keď aktuálny vysoký rast automaticky (t.j., bez pričinenia hospodárskej politiky) znižuje deficit napr. vo forme vyšších daní z titulu vyššieho zisku v privátnom sektore alebo vo forme nižších výdavkov na dávky nezamestnanosti z dôvodu klesajúcej nezamestnanosti. Tieto efekty sa nazývajú tzv. **automatické stabilizátory**, ktoré treba zohľadniť, ak chceme odmerať skutočný vplyv hospodárskej politiky (t.j., odpočíta sa tzv. cyklická zložka). Iným faktorom mimo momentálneho vplyvu vlády je aj **dlhová služba**, ktorá závisí od zdedeného objemu dlhu, ako aj globálnej úrovne úrokových sadzieb. Ekonómia preto očisťujú deficit aj o úroky a takýto deficit nazývajú tzv. „primárny štruktúrny deficit“. Treba však zohľadniť aj iné faktory, ktorými vlády jednorazovo zlepšujú alebo zhoršujú svoje hospodárenie a ktoré nesúvisia s ich reálnou ochotou šetriť alebo míňať. Napríklad povodne v roku 2010, alebo v minulosti realizovaný mimoriadny odvod zisku Národnej banky Slovenska do štátneho rozpočtu, odpustenie pohľadávok voči iným krajinám a jednorazové príjmy z otvorenia 2. piliera dôchodkového systému IFP už dlhoročne zaraďuje medzi tzv. **jednorazové efekty**.

Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest mimo bilancie verejnej správy, a to prostredníctvom PPP projektov a úverového financovania Národnej diaľničnej spoločnosti (NDS), sú ďalším z faktorov, ktoré sa musia prirátavať. Pri PPP projektoch je hlavným dôvodom to, že môže existovať časový rozdiel medzi tým, kedy sa o ich využití rozhoduje a tým, kedy začať saldo verejnej správy. Keďže v čase splácania už vláda nedokáže ovplyvniť tieto projekty, je opodstatnené predpokladať, že by nemali mať vplyv na vyčíslenie aktuálnej ochoty šetriť alebo míňať. Do vyčíslenia reálneho vládneho „míňania“ by teda mali vstupovať investície realizované formou PPP, ako aj každoročné výdavky na prevádzku a údržbu. Financovanie výstavby diaľnic prostredníctvom kumulovania a splácania dlhu v subjekte formálne nepatriacom do sektoru verejnej správy (NDS), by takisto malo mať vplyv na vyčíslenie ochoty míňať, nakoľko alternatívou by bolo priame financovanie zo štátneho rozpočtu.

¹ Konsolidačné úsilie vyčísluje aj Európska komisia v rámci preventívnej časti Paktu stability a rastu, pričom cieľom je posúdiť, či daná členská krajina smeruje dostatočným tempom k naplneniu svojho strednodobého rozpočtového cieľa. V prístupe Európskej komisie ku konsolidačnému úsiliu existujú mieme odlišnosti, keďže saldo verejnej správy očisťuje iba o cyklickú zložku vyjadrenú prostredníctvom produkčnej medzery odhadnutej jednotnou metodikou a jednorazové opatrenia identifikované členským štátom, ktoré schváli Európska komisia.

Konsolidačné úsilie meria lepšie reálnu snahu vlády šetriť ako samotné číslo deficitu.

Vláda nemá zásadný krátkodobý vplyv na ekonomický cyklus, úrokové náklady a rôzne jednorazové efekty.

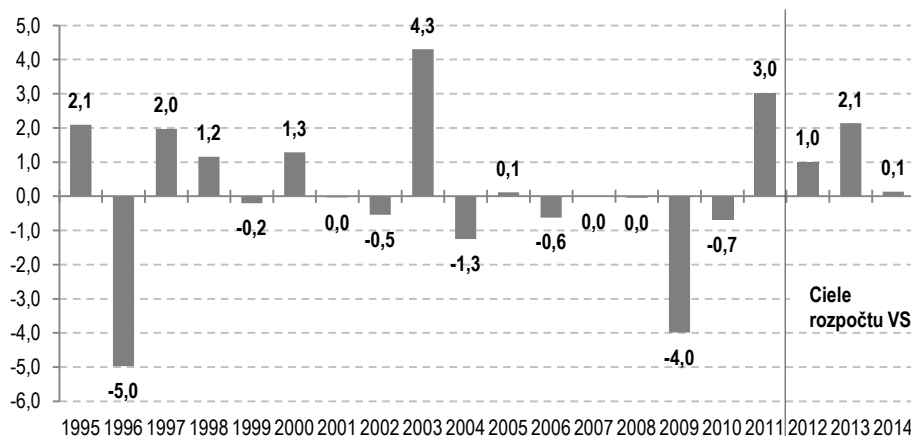
Konsolidačné úsilie berie do úvahy aj niektoré čísla „na papieri mimo verejných financií“, nakoľko tieto sú dôsledkom hospodárskej politiky a majú skutočný vplyv na dlh: napr. dôchodková reforma, výstavba diaľnic a nedofinancovanie verejného sektora.

Ďalším spôsobom „papierového vylepšovania“ rozpočtových údajov môže byť **zámerné podfinancovanie verejného sektora mimo verejnej správy** (ako napríklad nemocnice alebo železničné spoločnosti). Železničné spoločnosti boli v minulosti nútené brať si úvery v dôsledku nezaplatenia zmluvne dohodnutých dotácií za objednané výkony zo strany štátu, pričom tieto úvery následne nedokázali splácať a štát ich musel splatiť. Nemocnice zasa nepodliehajú tvrdému rozpočtovému obmedzeniu v podobe hrozby bankrotu a teda môžu tvoriť neodôvodniteľne vysoké úrovne dlhu, ktoré opätovne musí splácať štát. Aj Eurostat už takéto výdavky začne klasifikovať ako položky zvyšujúce deficit. Znamená to, že každoročné zadlžovanie týchto spoločností v podstate odzrkadľovalo skutočné výdavkové politiky vlády v týchto sektoroch. Nakoľko Eurostat pristupuje k tejto zmene takto neskoro, tieto každoročné zmeny zadlženia nebudú vo fiškálnych účtoch zaznamenané korektne, ale celý vplyv bude pravdepodobne na základe odporúčania Eurostatu zaznamenaný jednorazovo v roku 2011 (tak, aby sa nerevidovali údaje za predchádzajúce roky). Z tohto dôvodu sa pri výpočte konsolidačného úsilia jednorazová zmena deficitu v roku 2011 očistí a rozloží sa do príslušných rokov (teda rokov, kedy dlhy týchto subjektov vznikali).

Konsolidačné úsilie je teda definované ako medzioročná zmena salda verejnej správy, ktoré je upravené práve o vyššie uvedené faktory, na ktoré vláda nemá dosah a naopak, zohľadňuje politiku vlády aj vo formálne neverejnom sektore (viď metodiku v prílohe 2 a 3).

Kladné konsolidačné úsilie znamená, že rozhodnutia vlády viedli k znižovaniu deficitu a teda vláda šetrí. Naopak, záporné konsolidačné úsilie znamená vyššie míňanie.

Konsolidačné úsilie vlády v rokoch 1995 - 2014 (ESA95, % HDP, oficiálna metodika)



Pozn.: 1 - kladné hodnoty predstavujú konsolidáciu, záporné hodnoty uvoľnenie fiškálnej politiky
2 - údaje použité pri výpočte sú uvedené v prílohe

Zdroj: IFP

IFP bude pravidelne zverejňovať konsolidačné úsilie.

Konsolidačné úsilie ako medzioročná zmena zo svojej podstaty závisí od situácie pred rokom. Ak napríklad v roku 1996 hospodárska politika bola šokovo expanzívna, v ďalšom roku je veľmi jednoduché vykázať kladné konsolidačné úsilie – stačí nezopakovať razantné míňanie. Odhliadnuc od roku 1997 boli reálne najšetrnejšie roky rok 2003 a minulý rok 2011. Každopádne, **z vyššie uvedeného dôvodu však dáva väčší zmysel merať šetrenie/míňanie rôznych hospodárskych politik sumovaním konsolidačného úsilia počas celého vládneho obdobia** (zvyčajne 4 roky).

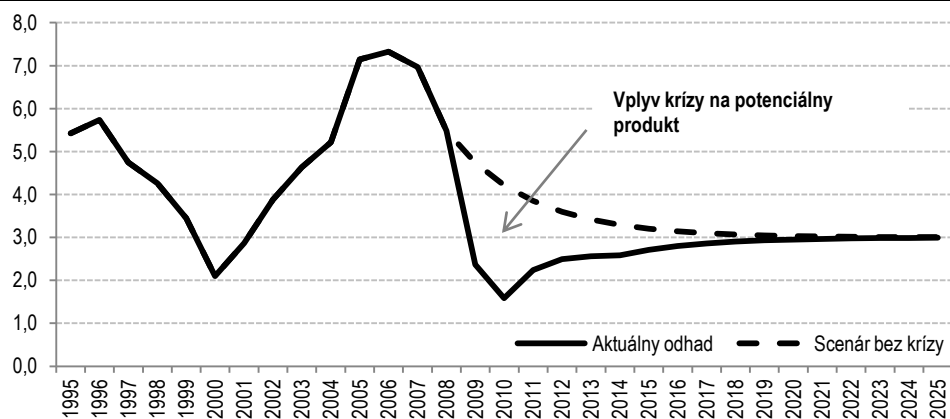
V rámci snahy stransparentniť a skvalitniť diskusiu o verejných financiách, IFP zverejní najmenej dvakrát ročne konsolidačné úsilie² na svojej stránke v rámci fiškálnych indikátorov, na jar vždy pred zverejnením Programu stability a v jeseni pred posunutím rozpočtu do vlády.

² Vo forme tabuľky uvedenej v prílohe č. 3.

Príloha č.1 – Experimentálny výpočet konsolidačného úsilia vzhľadom na globálnu krízu

Vzhľadom na celosvetovú krízu sa často diskutuje o tom, či je možné, aby bol svet rovnaký ako pred krízou, alebo nie. Súčasný väčšinový názor je, že stav pred krízou bol zrejme neudržateľný (globálny rast príliš „nafúknutý“) a teda že pokrizové obdobie znamená, že trendové rasty (tzv. rast potenciálneho produktu a teda rast, ktorý je dlhodobo udržateľný) budú nižšie. Momentálne IFP odhaduje, že aj v prípade Slovenska nastal náhly, neočakávaný a veľmi razantný pokles rastu potenciálu.

Vývoj potenciálneho produktu (medziročná zmena, v %)



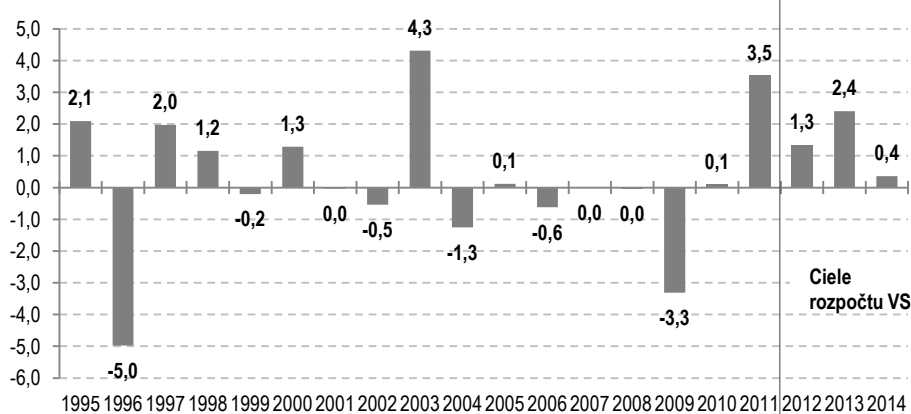
Zdroj: IFP

Experimentálny výpočet odbremeňuje výpočet konsolidačného úsilia od náhleho príchodu globálnej krízy

„Nafúknutý“ globálny dopyt sa však na Slovensku neprejavil dostatočne vo forme zvyčajných znakov prehrievania. Ak kvôli nereálnym projekciám globálneho dopytu prišli aj na Slovensko investície (napr. do automobilového priemyslu), tieto neboli spustené do výroby tak, ako sa očakávalo. A teda napríklad vláda v roku 2009 musela čeliť výraznému prepadu potenciálneho produktu, ktorý ide nad rámec bežného cyklického očisťovania³. Preto toto experimentálne⁴ očisťovanie sa snaží zohľadniť faktor krízy a neprenášať náhlu neočakávanú zmenu potenciálu do výpočtu „ochoty“ mieriť, t.j. konsolidačného úsilia.

Preto IFP pristupuje aj k experimentálnemu rozšíreniu metodiky výpočtu konsolidačného úsilia o odhad vplyvu celosvetovej krízy na potenciálny produkt SR (viď r.9 v Prílohe č. 3).

Konsolidačné úsilie vlády v rokoch 1995 - 2014 (ESA95, % HDP, experimentálny výpočet)



Pozn.: 1 - kladné hodnoty predstavujú konsolidáciu, záporné hodnoty uvoľnenie fiškálnej politiky
2 - údaje použité pri výpočte sú uvedené v prílohe

Zdroj: IFP

³ Ostáva však stále dilemou, či to nie je nedostatok bežného spôsobu očisťovania o cyklus.

⁴ IFP si zatiaľ nevšimlo, že by iné krajiny zohľadňovali takýto faktor vo výpočte konsolidačného úsilia. Na základe predbežných diskusií je pravdepodobné, že takéto očisťovanie nebude EK schválené.

Príloha č. 2 - Metodika výpočtu konsolidačného úsilia

Pre účely výpočtu konsolidačného úsilia vlády je potrebné očistiť skutočné, oficiálne vykázané saldo verejnej správy v metodike ESA95 o nasledovné položky:

- **Cyklická zložka salda verejnej správy** - je prejavom pôsobenia automatických stabilizátorov a vyjadruje reakciu príjmov a výdavkov verejnej správy na zmeny v produkčnej medzere. Veľkosť cyklickej zložky závisí od veľkosti produkčnej medzery a od elasticít vybraných príjmových a výdavkových kategórií, ktoré reagujú na výkyvy v ekonomickej aktivite. Veľkosť citlivosti salda verejnej správy na zmeny v produkčnej medzere preberá IFP v plnej miere z odhadov Európskej komisie vychádzajúcej z metodiky OECD⁵. Po očistení o cyklickú zložku dostaneme štruktúrnu zložku salda verejnej správy, ktorú možno interpretovať ako stav verejných rozpočtov za predpokladu, že ekonomika funguje na svojej potenciálnej úrovni.
- **Jednorazové a dočasné opatrenia vlády** - majú iba prechodný vplyv na saldo a nevedú k dlhodobej zmene fiškálnej pozície krajiny. Zoznam jednorazových opatrení na Slovensku je uvedený v prílohe č. 3, pričom do úvahy sa brali iba tie, ktorých veľkosť dosahuje minimálne 0,05% HDP v danom roku.
- **Náklady spojené s implementáciou druhého piliera dôchodkového systému** - ide o štruktúrnu reformu, ktorá je v krátko- až strednodobom horizonte spojená s vyššími nákladmi pre verejné financie, avšak v dlhodobom horizonte zníži záťaž pre verejné financie spojenú so starnutím populácie.
- **Platené úroky** - výška platených úrokov sa odvíja najmä od výšky dlhu verejnej správy, ktorý sa postupne kumuloval v minulom období a od externých faktorov, ako sú úrokové sadzby a výmenný kurz. Znamená to, že vplyv vlády na túto položku v bežnom roku je obmedzený.
- **Výstavba diaľnic a rýchlostných ciest mimo bilancie verejnej správy** - zahŕňa vplyv PPP projektov a výstavbu diaľnic prostredníctvom Národnej diaľničnej spoločnosti. Pri PPP projektoch existuje spravidla časový nesúlad medzi tým, kedy sa investícia realizuje a kedy dochádza k negatívne vplyvu na saldo verejnej správy v podobe platieb subjektu verejnej správy. Z hľadiska vplyvu vlády na túto položku je však rozhodujúce obdobie, kedy sa o ňom rozhoduje a nie obdobie, kedy dochádza k jeho splácaniu. Z toho dôvodu sa saldo verejnej správy upravuje tak, aby ovplyvnilo saldo v čase výstavby a nie v čase splácania PPP projektu. Okrem výstavby ide do „výdavkov“ aj údržba a prevádzka, ktorá by inak bola hrazená z peňazí verejných financií (a neskôr naozaj aj bude musieť byť splatená daňovými poplatníkmi). V prípade NDS je potrebné brať do úvahy iba financovanie výstavby diaľnic prostredníctvom prijatých úverov a následné splátky istín úverov. Kumulovanie dlhu, resp. jeho splácanie by sa malo zohľadniť v konsolidačnom úsilí aj napriek tomu, že ide o subjekt formálne klasifikovaný mimo sektor verejnej správy. Hlavným dôvodom je skutočnosť, že NDS je primárne zodpovedná za výstavbu takejto infraštruktúry. Zároveň sa tým zvyšuje porovnateľnosť údajov z obdobia pred vznikom NDS, t.j. pred rokom 2005, so súčasnými údajmi.
- **Experimentálna položka - Vplyv globálnej hospodárskej krízy na štruktúrne saldo verejnej správy** cez zmenu potenciálu ekonomiky SR - hospodárska kríza viedla k spomaleniu tempa rastu potenciálneho produktu. V porovnaní so scenárom bez krízy tým došlo k trvalej strate potenciálneho produktu, čo sa negatívne premietlo aj do štruktúrneho salda verejnej správy. Uvedený vplyv možno odhadnúť prostredníctvom použitia koeficientu citlivosti salda verejnej správy na ekonomický vývoj tak ako v prípade vyčistenia cyklickej zložky⁶. Keďže ide o jedinečnú udalosť vo vývoji slovenskej ekonomiky, očistenie salda o vplyv krízy zvyšuje porovnateľnosť údajov v celom časovom horizonte. Táto položka je jediným rozdielom oproti oficiálnej metodike výpočtu konsolidačného úsilia a EK na ňu neprihliada.

Konsolidačné úsilie sa potom vypočíta ako medziročná zmena takto upraveného salda verejnej správy.

Pri interpretácii výsledkov je však potrebné brať do úvahy určité **obmedzenia** vyplývajúce zo spôsobu výpočtu konsolidačného úsilia a zostavovania bilancie verejnej správy:

- významnú úlohu vo výpočtoch zohráva **produkčná medzera**, ktorá je nemerateľná veličina, pričom na jej odhad existuje viacero prístupov,
- vplyv produkčnej medzery na verejné financie sa odhaduje prostredníctvom **odhadnutej rozpočtovej elasticity** (kombinácia elasticity daňových príjmov a cyklických výdavkov), ktorá by mala zodpovedať dlhodobej elasticite. V prípade, že sa v čase mení štruktúra HDP, ovplyvňuje to aj daňové a odvodové príjmy, keďže jednotlivé zložky HDP majú rôznu daňovú intenzitu (napríklad export oslobodený od DPH) a dochádza tým k zmene rozpočtových elasticít. Znamená to, že koncept konsolidačného úsilia nezohľadňuje vplyv odchýlky krátkodobých elasticít od ich dlhodobej úrovne.
- konsolidačné úsilie vlády je niekedy lepšie vypovedateľné na celkovom (viacročnom) volebnom období, ako na jednom roku.

⁵ Girouard, N., André, Ch.: Measuring cyclically-adjusted budget balances for OECD countries. OECD Economics department working papers, no. 434, 2005

⁶ Popis postupu vyčistenia vplyvu krízy na štruktúrne saldo verejnej správy je uvedený v komentári IFP č.2010/02 s názvom „[Vplyv hospodárskej krízy na saldo verejnej správy Slovenska v roku 2009](#)“

Príloha č. 3 - Jednorazové efekty a výpočet konsolidačného úsilia (dáta dostupné na internetovej stránke IFP)

Jednorazové efekty (ESA 95, % HDP)																					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011E	2012B	2013B	2014B
Jednorazové efekty:	1,7	0,6	-1,2	0,2	0,1	0,1	-5,1	0,4	-1,4	-1,4	0,0	-0,5	-0,3	0,5	-0,4	-0,3	-0,6	0,3	0,1	0,0	0,0
- spotrebné dane (predzásobenie)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3	-0,3	0,5	-0,3	-0,2	-	-	-	-	-
- možnosť výstupu z 2. piliera	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,2	0,2	-	-	-	-	-
- DPFO (dočasné zvýšenie nezdaniteľnej časti základu dane)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,3	-0,3	-	-	-	-
- daň z emisných kvót	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	0,1	-	-
- generálny pardon (dane, odvody)	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4	-	-	0,2	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- DPH (zmena pravidiel pre odpočet dane na vstupe)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-1,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- príjmy Sociálnej poisťovne z oddĺženia zdravotníctva	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-
- odvod zo zisku NBS	1,4	0,2	0,3	0,2	0,1	3,4	0,4	0,5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- kupónová privatizácia	-	0,3	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- príjmy z predaja telekomunikačných licencií	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-
- odpustenie pohľadávok voči zahraničiu	-	-	-	-	-	-	-	-	-2,0	-0,4	-	-0,9	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- tovarové deblokácie	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2	-0,1	-	-	-0,1	-	-	-	-	-	-	-	-
- odpustenie pohľadávok voči nefinančným spoločnostiam	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,4	-	-0,1	-	-	-	-
- prevzatie záruk FNM (rizikové záruky)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,1	-	-	-	-	-	-	-	-
- náklady na reštrukturalizáciu bánk	-	-	-	-	-	-3,3	-5,0	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- náklady spojené so suchom/povodňami	-	-	-	-	-	-	-0,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,2	-	-	-	-
- časové rozlíšenie rizikových štátnych záruk	0,4	-	-1,6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
- časové rozlíšenie kapitálového transferu poskytnutého ŽSR	-	-	-	-	-	-	-	-0,1	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-

Pozn.: kladná hodnota znamená zlepšenie, záporná hodnota zhoršenie salda verejnej správy

Zdroj: IFP

Konsolidačné úsilie (+ je „šetrenie“, ESA 95, % HDP)																					
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011E	2012B	2013B	2014B
1. Čisté pôžičky poskytnuté / prijaté	-6,1	-3,4	-9,9	-6,3	-5,3	-7,4	-12,3	-6,5	-8,2	-2,8	-2,4	-2,8	-3,2	-1,8	-2,1	-8,0	-7,7	-5,5	-4,6	-2,9	-2,8
2. Cyklická zložka	-0,6	0,1	0,5	0,7	0,6	-0,3	-0,6	-0,4	-0,2	-0,1	-0,2	-0,4	0,0	0,7	1,1	-1,1	-0,4	-0,1	-0,3	-0,3	-0,1
3. Jednorazové efekty	1,7	0,6	-1,2	0,2	0,1	0,1	-5,1	0,4	-1,4	-1,4	0,0	-0,5	-0,3	0,5	-0,4	-0,3	-0,6	0,3	0,1	0,0	0,0
4. Vplyv zavedenia 2.piliera dôchodkového systému	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,8	-1,2	-1,3	-1,2	-1,3	-1,2	-1,2	-1,3	-1,3	-1,4
5. Úrokové náklady	-3,4	-2,4	-2,5	-2,4	-2,5	-3,4	-4,1	-4,0	-3,6	-2,5	-2,2	-1,7	-1,5	-1,4	-1,2	-1,4	-1,3	-1,6	-1,8	-2,0	-2,2
6. Výstavba diaľnic a RC mimo bilancie VS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	0,1	0,0	0,4	0,7	0,3	-0,1	-0,2	-0,2
- stavebné náklady PPP projektov	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,3	0,7	0,4	0,1	0,0	-
- platby štátu za dostupnosť PPP projektu očistené o náklady na údržbu a prevádzku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
- prijaté úvery NDS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,4	0,4	0,1	0,0	0,1	-	-	-	-	-
- splátky istín úverov NDS	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	0,0	0,0
7. Zámerné nedofinancovanie ver. sektora (železnice, nemocnice)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,4	-0,9	0,0	0,0	0,0
8. Upravené saldo (1-2-3-4-5-6-7)	-3,8	-1,7	-6,7	-4,7	-3,6	-3,8	-2,5	-2,5	-3,1	1,2	0,0	0,1	-0,5	-0,5	-0,6	-4,6	-5,2	-2,2	-1,2	0,9	1,1
Konsolidačné úsilie - oficiálne	-	2,1	-5,0	2,0	1,2	-0,2	1,3	0,0	-0,5	4,3	-1,3	0,1	-0,6	0,0	0,0	-4,0	-0,7	3,0	1,0	2,1	0,1
9. Vplyv krízy na štrukturálne saldo VS	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,7	-1,4	-1,9	-2,3	-2,5	-2,7
10. Upravené saldo očistené o vplyv krízy (8-9)	-3,8	-1,7	-6,7	-4,7	-3,6	-3,8	-2,5	-2,5	-3,1	1,2	0,0	0,1	-0,5	-0,5	-0,6	-3,9	-3,8	-0,3	1,1	3,5	3,8
Konsolidačné úsilie - experimentálne	-	2,1	-5,0	2,0	1,2	-0,2	1,3	0,0	-0,5	4,3	-1,3	0,1	-0,6	0,0	0,0	-3,3	0,1	3,5	1,3	2,4	0,4

Pozn.: kladné hodnoty konsolidačného úsilia predstavujú konsolidáciu, záporné hodnoty uvoľnenie fiškálnej politiky

Zdroj: IFP